

Uniós szinten a sport két különböző aspektusa kap egyre nagyobb figyelmet: a hivatásos sport és a sport mint szabadidős tevékenység. A sport mindkét esetben jelentős és gyorsan növekvő gazdasági ágazat, és jelentős mértékben hozzájárul a növekedéshez és a foglalkoztatáshoz.

A sport ösztönzi a fiatalok és idősök, nők és férfiak számára egyaránt fontos társadalmi interakciót, és elősegíti a fizikai és a mentális egészséget. Emellett előmozdíthatja a tanulási, kommunikációs, tárgyalási és vezetői képességeket, amelyek nélkülözhetetlenek a nők szerepének erősítéséhez.

Az egyenlő versenyfeltételek megteremtése

A férfiak és nők közötti egyenlőség az Európai Unió egyik alapelve. Az Európai Bizottság a nők chartájában és a nők és férfiak közötti egyenlőségre vonatkozó 2010–2015-ös stratégiában egyaránt kinyilvánította, hogy elkötelezett a döntéshozatal terén fennálló, nemek közötti szakadék kezelése és megszüntetése mellett.

A nemek közötti egyenlőség sport területén való érvényesüléséről tartott 2013-as uniós konferencia nyomán elfogadták a nemek sport területén belüli egyenlőségét célzó, 2014 és 2020 közötti stratégiai intézkedésekre irányuló javaslatot. A javaslatban foglalt fellépések és ajánlások – elismerve, hogy még sok a tenivaló – ösztönzik a sportot irányító szervezeteket és a nem kormányzati szervezeteket, hogy dolgozzanak ki és hajtsanak végre nemzeti és nemzetközi stratégiákat a nemek sporton belüli egyenlőségére irányuló fellépések

céljából, amelyeket következetes és konkrét intézkedések támogatnának uniós szinten.

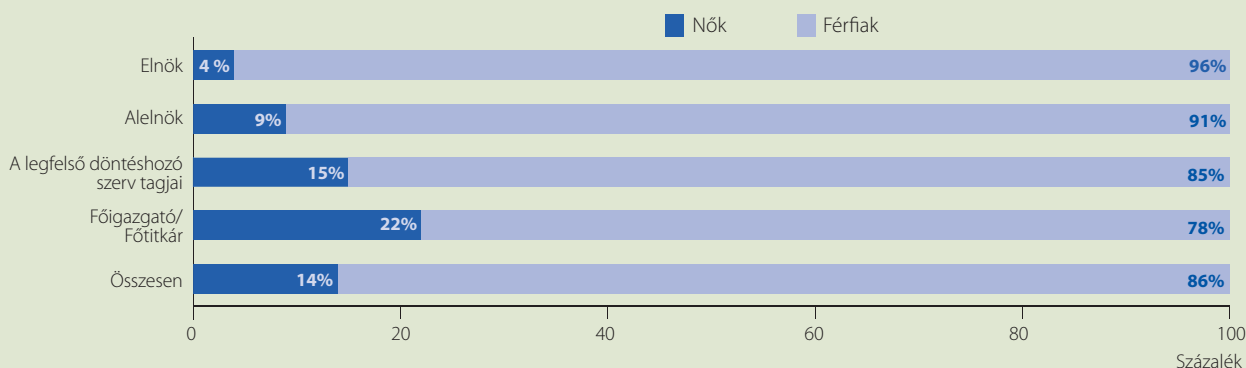
A nemek közötti egyenlőségnek a sport területén való érvényesítéséről szóló tanácsi következtetések arra buzdítják a sportszervezeteket, hogy javítsák a nemek közötti egyensúlyt az igazgatótanácsokban és bizottságokban, az irányítószervekben és az edzők körében. Emellett támogatják az olyan nem jogalkotási jellegű akadályok felszámolását, amelyek megakadályozzák a nőket abban, hogy ilyen feladatkörökbe töltsenek be (2014. május 20.).

Akadályok

A nők partvonalon kívül a döntéshozatalban

Bár a nők egyre inkább részt vesznek a sportban, a sportági intézmények döntéshozó szerveiben továbbra is alulreprezentáltak, helyi, nemzeti, európai és világszinten egyaránt.

1. ábra – A nők és a férfiak aránya az olimpiai sportágak európai kontinentális szövetségein belüli döntéshozatali pozíciókban, 2015

Forrás: az adatok az olimpiai sportágak 28 európai kontinentális szövetségétől származnak (2015. május–június).

A Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete (EIGE) által az Európai Unió Tanácsának luxemburgi elnöksége számára készített, a nők hatalmi és döntéshozatali pozíciókban való jelenlétéről szóló jelentés adatai szerint európai szinten az olimpiai sportágak kontinentális szövetségein belül a döntéshozatali pozíciók átlagosan 14%-át töltik be nők. A vizsgált 28 szövetség közül csupán egynek volt nő az elnöke, és az összesen 91 al-elnök közül csak nyolc volt nő. Ezek a számadatok azokat a döntéshozatal más területein is tapasztalt tendenciákat tükrözik, amelyek szerint minél magasabb a pozíció, annál nagyobb a nemek közötti szakadék.

A **tagállamokban** a nők továbbra is nagyon alacsony arányban képviselik magukat a sportszervezetek **legfelső döntéshozatali pozícióiban**. 2015-ben az összes tisztségnek átlagosan csupán 14%-át töltötték be nők; a skála a lengyelországi 3%-tól a svédországi 43%-ig terjed.

A sport mint a férfiak küzdőtere

A sport hagyományosan férfiak uralta ágazat, és ezen a területen a nemek közötti egyenlőség tekintetében történő előrelépést akadályozza a nőiességről és a férfiaságról alkotott társadalmi felfogás, amely a sportot gyakran olyan „férfias” vonásokkal társítja, mint a fizikai erő és a túróképesség, a gyorsaság, valamint a nagyfokú versenyszellem, sőt időnként konfrontációra való készség. A sporttal foglalkozó nőket adott esetben „férfiasnak” találják, miközben a sport iránt nem érdeklődő

férfiakat „férfiatlannak” tarthatják. Az uralkodó nemi sztereotípiák nemcsak a nők sportszervezeten belüli döntéshozatalban való részvételére vannak hatással, hanem a sporttevékenységekben való részvételükre is.

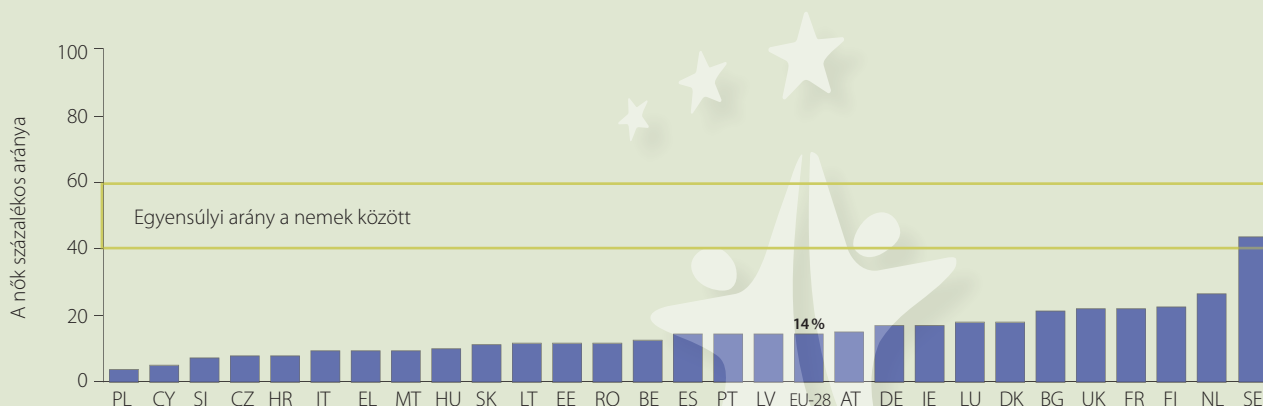
A hagyományos nemi szerepek meghatározhatják, hogy hány órát töltenek a nők gondozói feladatokkal, ami kihathat arra, hogy mennyi idejük marad sporttevékenységekre. Az EIGE nemek közötti egyenlőséget mérő mutatója egyértelműen azt jelzi, hogy miközben a nők több időt töltenek gondozói feladatokkal, a férfiakhoz képest kevésbé vesznek részt olyan egyéb társadalmi elfoglaltságokban, mint a kulturális, szabadidős vagy sporttevékenységek.

Az edzői szakmát a férfiak uralják

A sporton belül az edzői szakma szintén olyan terület, ahol a nők nagymértékben alulreprezentáltak. Hét **uniós tagállam** számadatai alapján a becslések szerint Európában az összes sportedzőnek csupán 20–30%-a nő (!). Női edzők gyakrabban fordulnak elő olyan sportágakban, ahol a női résztvevők aránya magas (például tánc, torna, műkorcsolya és lovassportok), és túlnyomórészt helyi vagy regionális szinten versenyző nőkkel, serdülőkkel vagy gyermekekkel foglalkoznak. Emellett a sport területén több férfi dolgozik, mint nő, és az EIGE nemekkel kapcsolatos statisztikai adatbázisának adatai szerint 2012 és 2014 között európai szinten még csökkent is a nők sport területén történő foglalkoztatottsága, míg a férfiaké nőtt.

(¹) Európai Bizottság (2014): „Gender Equality in Sport: Proposal for Strategic Actions 2014–2020” (A nemek közötti egyenlőség a sport területén: a 2014 és 2020 közötti stratégiai intézkedésekre irányuló javaslat), 19. o. http://ec.europa.eu/sport/events/2013/documents/20131203-gender/final-proposal-1802_en.pdf.

2. ábra – A nők aránya a nemzeti sportszövetségek döntéshozatali pozícióiban az EU 28 tagállamában, 2015

Forrás: az adatok a 28 tagállam mindegyikében a 10 legnépszerűbb (azaz összesen 280) nemzeti sportszövetségtől származnak (2015. május–június).

Megjegyzés: az adatok az alábbi tisztségeket foglalják magukban: elnök, alelnök, főigazgató/főtitkár és egyéb vezetőségi tagok. A kétszeres beszámítás elkerülése érdekében minden személy csak egyszer számít, még ha több tisztséget tölt is be.

A médián belüli sztereotípiák a pálya szélére szorítják a nőket

A média jelentős szerepet játszhat a sporton belüli nemi sztereotípiák erősítésében vagy megkérdőjelezésében. Tény, hogy a női és a férfi sportolók média általi nemi sztereotipizálása jól nyomon követhető, és a női sportolókat gyakran szexualizálják. Sok esetben olyan módon jelenítik meg őket, amely hozzájárul a nők sportban elért eredményeinek háttérbe szorításához, mivel a hangsúly az erő és a képességek helyett a nőiességre és a szexuális vonzerőre helyeződik.

Emellett jelentős különbségek vannak abban, hogy mekkora teret szentel a média a női és a férfi sportoknak: az utóbbiak messze nagyobb figyelmet kapnak⁽²⁾. További kihívást jelent a női sportújságírók hiánya. A 2012. évi londoni olimpián az újságíróknak és a fotóriportereknek csupán 15%-a volt nő. A sportújságírás belüli, nemek közötti szakadék a médiaszervezetekre is kiterjed, ahol a felsőbb vezetői pozícióknak kevesebb mint egyharmadát töltik be nők⁽³⁾.

Milyen lépések történnek?

Több, Európában működő, a sportágak előmozdításáért és fejlesztéséért felelős nemzetközi és kontinentális szövetség már tanújelét adta a nemek közötti egyenlőség

iránti elkötelezettségének azáltal, hogy **nemi kvótákat** vezetett be.

2015-ben a 28 európai sportszövetség közül kilencben volt érvényben nemi kvóta a legfelső döntéshozó szerv vonatkozásában (végrehajtó bizottság, elnökség vagy igazgatótanács), és csak egy esetében nem teljesült ez a kvóta, azaz nem volt nő a legfelső döntéshozatali pozíciókban. A többi 19, nemi kvótát nem alkalmazó európai sportszövetség közül négyben nem voltak nők a legfelső döntéshozó szervben.

Emellett női bizottságok öt szervezetben léteznek:

- Európai Ökölvívó Konföderáció (EUBC)
- Európai Taekwondo Szövetség (ETU)
- Európai Tornaszövetség (UEG)
- Európai Kosárlabda Szövetség (FIBA Europe)
- Európai Labdarúgó Szövetség (UEFA)

Nemzeti szinten a sportszövetségek vezetőségén belüli nemi egyensúlyra vonatkozóan öt tagállamban javasoltak már vagy vezettek be önkéntes célértékeket (DE, FR, FI, SE, UK [Anglia]).

Ahhoz azonban, hogy a sporton és a döntéshozatalon belül megvalósuljon a nemek közötti egyenlőség, további intézkedésekre van szükség.

⁽¹⁾ Uo., 33. o.

⁽²⁾ Az adatok Anthony Edgar, a NOB médiaügyi felelőse „The Olympic Games: Meeting New Global Challenges” (Olimpiai játékok – Az új globális kihívások leküzdése) című előadásából származnak, Oxford University Club, Oxford, „The Future of Reporting at the Olympic Games” (Az olimpiai tudósítások jövője), 2012. augusztus 13–14.

Nemi kvóták az európai sportszövetségekben, 2015

Nemi kvóták a legfelső döntéshozó szervekre vonatkozóan

Legalább egy nő és egy férfi	A Nemzetközi Birkózó Szövetség Európai Tanácsa (UWW-Europe) Európai Vívószövetség (EFC) Európai Kézilabda Szövetség (EHF) Európai Sportlövő Szövetség (ESC) Európai Súlyemelő Szövetség (EWF) Európai Labdarúgó Szövetség (UEFA)
------------------------------	---

Legalább két nő és két férfi	Európai Jégkorong Szövetség (EHF) Európai Kosárlabda Szövetség (FIBA Europe)
------------------------------	---

Legalább három nő és három férfi	Európai Triatlon Szövetség (ETU)
----------------------------------	----------------------------------

Nemi kvóták a tanácsokban és a bizottságokban

Európai Kézilabda Szövetség (EHF) Európai Sportlövő Szövetség (ESC) Európai Asztalitenisz Unió (ETTU) Európai Taekwondo Szövetség (ETU) Európai Triatlon Szövetség (ETU)
--

Forrás: az adatok a szövetségek alapszabályaiból származnak.

Megjegyzés: a legfelső döntéshozó szerv magában foglalja a végrehajtó bizottságot, az elnökséget és az igazgatótanácsot.

Mit lehetne még tenni?

Nemi dimenzió alkalmazása

A nemek közötti egyenlőség sporton belüli erősítésének egyik módja a nemek egyenlőségének a vonatkozó szakpolitikai területeken történő általános érvényesítése. A nemek közötti egyenlőség érvényesítése úgy írható le, mint a nemek közötti egyenlőség szempontjának integrálása valamely politika vagy program kidolgozásának és végrehajtásának valamennyi szakaszába.

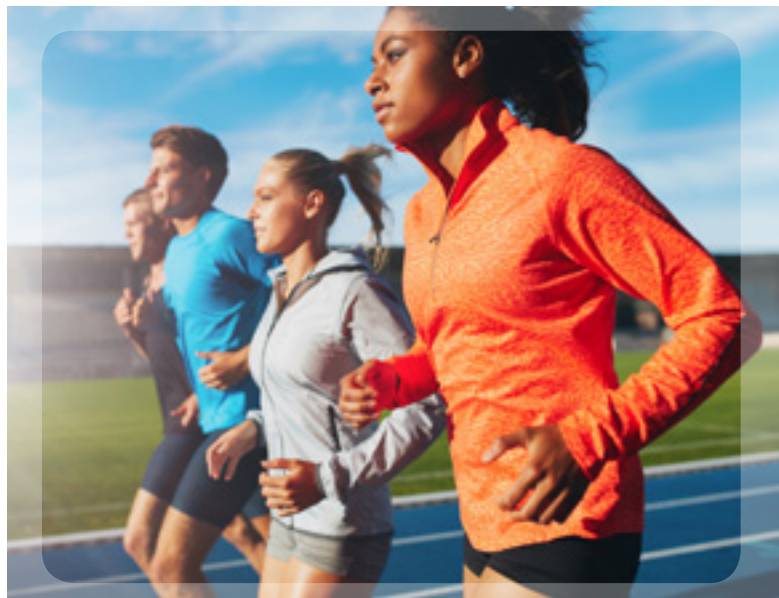
Az EIGE – annak érdekében, hogy segítse az uniós intézmények és a kormányzati szervek alkalmazottait a nemi dimenzió tevékenységükbe való integrálásában, a sport területére is kiterjedően – online platformot hozott létre a nemek közötti egyenlőség érvényesítésére vonatkozóan, amely az EIGE honlapján keresztül érhető el a nyilvánosság számára.

Célzott intézkedések és kezdeményezések

A nemek közötti egyenlőség megvalósítását és a sporton belüli női döntéshozatal erősítését számos különféle célzott intézkedés segítené, ideértve a nyilvános vitákat, a képzéseket, a mentori rendszereket, valamint az olyan proaktív politikákat, amelyek ösztönzik a fiatal nőket, hogy a sport területén maradjanak. A közvélemény tudatosságának növelésére és az előíró jellegű nemi szerepekkel szembeni fellépésre irányuló erőfeszítések erősíthetnék a jogalkotási és az önkéntes intézkedések hatását. A nemi sztereotípiák felszámolása kulcsfontosságú azon akadályok lebontásához, amelyek korlátozzák a nők sporton belüli vezető tisztségeikhez való hozzáférést.

Jobb minőségű adatok uniós szinten

Az EIGE kutatása rávilágított arra, hogy a sport területén belüli döntéshozatal tekintetében bekövetkező

A nemek közötti egyenlőség sporton és döntéshozatalon belüli erősítéséhez elengedhetetlen a nemi sztereotípiák felszámolása

változások mértékét nehezen lehet mérni amiatt, hogy uniós szinten hiányoznak a megfelelő mutatók. Bár bizonyos adatok már léteznek, olyan, nemek szerint lebontott adatok egyelőre nem állnak rendelkezésre, amelyek lehetővé tennék az összes tagállam közötti összehasonlítást. A megfelelő információk hiánya miatt a politikai döntéshozók nem tudnak olyan politikákat elfogadni, amelyek tükröznék a nők és a férfiak eltérő szükségleteit és ösztönöznék az egyenlőbb szerepvállalást.

Az uniós politikai döntéshozók munkájának támogatása érdekében az EIGE kialakított egy nemekkel kapcsolatos statisztikai adatbázist⁽⁴⁾, amely az EIGE honlapján keresztül érhető el a nyilvánosság számára. Emellett az EIGE Kutatási és Dokumentációs Központja – elektronikus könyvtárán keresztül – számos különféle kiadványt kínál a sportra vonatkozóan. A források angol, német, svéd, holland, francia, dán, olasz, görög, norvég és portugál nyelven érhetők el, és az alábbi oldalon tekinthetők meg: <http://eige.europa.eu/rdc>

⁽⁴⁾ Az adatbázison belül a nők és a sport témakörére vonatkozó adatok az „EU Strategies” (Uniós stratégiák) menüpont alatt („EU Strategy for Equality between women and men 2010–2015 – Gender roles in youth, education and sports” [„A nők és férfiak közötti egyenlőségre vonatkozó 2010–2015-ös uniós stratégia – Nemi szerepek az ifjúságügy, az oktatás és a sport területén”]), valamint a „Policy Area” (Szakpolitikai terület) menüpont alatt („Culture, education and youth” [Kultúra, oktatás és ifjúság]) találhatóak.

A Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete

A Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete (EIGE) a nemek közötti egyenlőség kérdésével foglalkozó uniós tudásközpont. Az EIGE – a nemek közötti egyenlőség európai helyzetével kapcsolatos különleges szakértelem, valamint összehasonlítható és megbízható adatok nyújtásával – támogatja a politikai döntéshozók és valamennyi vonatkozó intézmény azon törekvését, hogy a nők és férfiak közötti egyenlőség minden európai számára valóságosá váljon.

Elérhetőségek

<http://eige.europa.eu>
[facebook.com/eige.europa.eu](https://www.facebook.com/eige.europa.eu)
twitter.com/eurogender
[youtube.com/eurogender](https://www.youtube.com/eurogender)
eige.sec@eige.europa.eu
+370 5 215 7444

